

OD NAPADANOG FILMSKOG PATRIOTA DO PROVOKATIVNOG KRITIČARSKOG FAVORITA

Igrani filmovi Branka Schmidta - Feljton *Hrvatski film, novinska kritika i društvo u 21. stoljeću (9.)*

Branko Schmidt drugi redatelj po produktivnosti u 21. stoljeću je sa 6 naslova, pri čemu treba spomenuti da je još u prošlom stoljeću snimio 5 filmova pretežno zavičajne (slavonske) tematike, počevši od debitantskog filma *Sokol ga*

nije volio iz 1988. prema istoimenom kazališnom komadu Fabijana Šovagovića, kojeg su slijedili *Đuka Begović*, *Vukovar se vraća kući*, *Božić u Beču* i *Srce nije u modi*, pri čemu zadnja tri kritika nije osobito voljela.

Njegova nostalgičarska romantična drama *Kraljica noći* dobila je srednje ocjene (kao i njegova TV-drama *Imena višnje*), a jači ugled kod kritike donose mu socijalno kritički filmovi *Put lubenica*, *Metastaze* (s antijunacima, mladim nasilnicima i narkomanima), *Ljudožder vegetarijanac* (o kriminalu unutar sustava zdravstva) i *Agape* (o pedofiliji u crkvi).

Posebno su njegovu promjenu smjera pozdravili kritičari *Jutarnjeg lista*. Nenad Polimac za njega je napisao da je poprilična enigma: razdoblje tuđmanizma proveo je izigravajući ultra državnog redatelja, nakon pobjede Koalicije počeo je pokazivati znakove života, a sada je zahvaljujući *Metastazama* i *Ljudožderu vegetarijancu* - postao naš najuzbudljiviji filmaš.

Jurica Pavičić već kod *Kraljice noći* naveo je da je Schmidt nanizao previše blijedih filmova, žanrovski sasvim različitih, koji su imali zajedničku crtu bavljenja velikim temama slavonske sudbine, te je očito osjetio potrebu pobjeći iz te klopke. Nakon *Putu lubenica* naveo je da se Schmidt posljednjih desetljeća uvrštavao među autore na spomen kojih bi filmofili kolotali očima, a sada je snimio pristojan film, što je veliki korak za Schmidta, a mali za čovječanstvo. Nakon *Imena višnje* pak kaže da se Schmidt u posljednjem desetljeću prometnuo od specijalista za patriotski kič u prilično zanimljivog autora. Konačno, Dragan Jurak nakon *Metastaza* naveo je da je Branko Schmidt svojevrzni Benjamin Button hrvatskog filma: kad je bio mlad snimao je staračke

filmove poput *Sokol ga nije volio* i *Đuka Begović*, a u ranim pedesetima snimio je zagrebački *Trainspotting*.

Već nakon *Kraljice noći* Arsen Oremović u *Večernjem* piše da je Schmidt, rasterećen od prevelikih ambicija, postigao puno više nego u svojim drvenim kinematografskim projektima: u vrijeme kada je većina digla ruke od njega, odnosno od pomisli da više može napraviti pristojan film, Schmidt je odmjerenim karikaturnim tonom i šarmantnim dočaravanjem razdoblja uspio pokazati da se autorski ipak nije toliko ispraznio koliko se činilo. Schmidt je po Oremoviću napravio slatku i dopadljivu nostalgичnu humornu dramu o odrastanju.

Pavičić je za film napisao da usprkos naivnom vizualnom stilu ima priču s glavom i repom i posjeduje stanovitu emociju, dok je Andrea Radak u *Slobodnoj* navela da je riječ o solidnom filmu te da ova tužno komična priča o odrastanju i prvim seksualnim iskustvima mladih Osječana u kontekstu Titova nebevolentnog totalitarizma sasvim dobro funkcioniра.

Put lubenica već naznačuje Schmidtovu promjenu smjera. Josip Jurčić u *Večernjem* navodi da se radi o djelu koje je zanatski vrlo dobro odrađeno: odlična kamera kvalitetno je nadopunila precizni scenarij, i režiju na granici dokumentarizma, a za svaku pohvalu je i nastup glavnih glumaca, no film ima i poveću manu – nedostatak emotivnog naboja, koji bi gledatelja uvukao u priču i natjerao ga da doista brine za likove.

Jakov Kosanović u *Slobodnoj* navodi da Schmidt izvlači ono najbolje iz scenarističke suradnje s ljudima koji su odrasli na filmu, a ovdje je to možda najtraženiji hrvatski scenarist i redatelj Ognjen Sviličić.

Pavičić u dvije kritike (u povodu pulske i kino premijere) pak navodi da su najači aduti glumci i atmosfera, te da je Schmidt odlično iskoristio maglovit sumorni pejzaž Posavine (efektna atmosfera se može opisati kao smjesa *Stalkera* i horora), izvrsno dočarava hrvatsku provinciju kao smjesu bijede i vulgarnog novog kapitala, tranzicijskog kiča. No nalazi i slabosti: film završava krvavom pekinpoovskom eksplozijom nasilja koja je dramaturški manjkavo pripremljena i prilično slabo izrežirana - zanimljiv žanrovski zaplet s nizom interesantnih pobočnih likova i elegantna ekspozicija u jednom trenutku naglo ruknu u nasilni klimaks.

Janko Heidl u *Večernjem* pak kaže da film odaje dojam djela zamišljenog kao neki walterhillovski minimalistički suvremeni akcić s okusom umjetnog vesterna. Po njemu se Schmidt uspijeva u dosljednom stvaranju odbojnog ugođaja jada, no ne uspijeva zagrepsti ispod površine, a odveć dvojbena ostao je i glavni junak kojemu je pridana aureola nesretnog pozitivca.

O trima Schmidtovim narednim, žestokim filmovima *Metastaze*, *Ljudožder vegetarijanac* i *Agape*, bit će detaljnije riječi u narednim tekstovima, no i iz onog navedenog u uvodu nema sumnje da je Schmidtova potpuna transformacija, koju je ostvario zahvaljujući suradnji sa scenaristima poput Sviličića i Balenovića, te odličnim glumcima iz kojih je izvukao najbolje i redateljski kompetentno bavljenje rak-ranama hrvatskog društva - od narkomanije i delikvencije, preko korupcije zdravstva do pedofilije, donijela ovom redatelju recepcijski obrat i pohvale hrvatske kritike.

Zlatko Vidačković, FILMOVI.hr, 9. prosinca 2020.

Napomena: Dopušteno je prenošenje sadržaja ovog feljtona uz objavu izvora i autora.